

✓
ՀԱՍՈՅՔԸ ՅԱՏԿԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԻՈՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՀՐԱՇԱՆԼԻՔՆԵՐԸ

ՔԱՂՈՒԱԾ “ՏԻՊ ՈՒ ՏԱՌ”ԷՆ

Կ. ՊՈՒԼԻՍ
Տպագր. Օսմ. Գործ. Ընկերություն
Էդրուստունս նասէսի, թիւ 27

1913

74220 M.

СОВЕТСКОЕ РАДИОТЕЛЕВИДНОЕ
ТЕЛЕВИДЕНИЕ

Воскресенье 8. Января 1953

Смугляк

Смугляк

Смугляк

Смугляк

1953

ՀԱՍՈՅՐ ԶԱՏԿԱՑՈՒԱԾ Է
ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԻՈՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՀԵԿԱԲՆՆՈՅ Ք. ԱԶԱՏԵԱՆ Ի ՔԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀՐԱԺԱՆԻՔՆԵՐԸ

ՔԱՂՈՒԱԾ "ՏԻՊ ՈՒ ՏԱՌ"ԷՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Տպագր. Օսմ. Գործ. Հնկերուքան

Էպուստոսուս հասէսի Թիւ 27

1913

ԲՈՒՐ ԱՇԽԱՐՀԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐ
ՄԻՍՅԷ՛Ր

7422 թ 4.

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԿԱԶՄԱՐԱԾ ԳԵՐԻՆ ԿՐԱԾ

Տ Ե Ս Ո Ւ Յ Ի Ւ Ն

ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԱԾ ԳԵՐԻՆ ԿՐԱԾ

Աւելի քան չորսուկէս դարեր սահած անցած են այն անմտաց օրէն ի վեր, երբ դերման ոստանի մը մէջ ապրող սոսկական անհատ մը — յղացումի և օտեղծագործութեան բոցը միաքին մէջ յար կայծկաւուն, — յամառ աշխատանքի և անըմբեր զրկուանց յոգնամրցիկ տարիներ բոլորելէ ետք, ուր ուրեմն կ'աջողէր գլուխ հանել գիտեբուն գիւտը՝ Տպագրութիւնը, որուն շնորհիւ էր որ սկսան յառաջգիմել ամենուրեք ուսում և գիտութիւն, գեղարուեստներ ու արուեստներ:

Բովանդակ մտաւորական աշխարհը համախոս է հաստատելու թէ կիւթէմպերի գիւտը մինակը կարող եղած է նպաստելու ատենց բոլորին ալ արագ ծաղկուածին ու ծաւալման: Ան էր որ համաշխարհային հանճարներու ցոլքերը ճառագայթեցուց երկիրէ երկիր. ան էր որ տաղանդներու հուրքը փոխանցեց այլոց, և աշխատութեան փառքը տարաւ տարփողել զէպ ի հեռաւոր հէք հորիզոններ: Իրաւունք ունէին մեծանուն խորհողներ՝ երբ ստիպուեցան սա հզօր բացատրութեան գիմելու, ամենիմաստ եղանակաւ մը ընտրուած բլլալու համար այդ «աստուածային արուեստ»ը:

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՀՐԵՏԱՆԻՆ Է

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄՏԱԾՄԱՆ

Հայ Ազգը զարգացումի միշտ ատակ՝ բախտաւոր եղած է ստուգիւ, քանի որ Մեծ Գիւտին գործադրու-

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՅՈՒՆԱՐԻ

թեան դրուելէն հազիւ 60 տարի վերջ կրցաւ ունենալ իր արուած գիրքը, նոյն իսկ Հոլանտացիէն, Ռուսէն, Ամերիկացիէն, Թուրքէն, Նորվեկիացիէն ու կարգ մը ազգերէ ալ առաջ, — հոգ չէ թէ իր Մամուլը մայր-հայրենիքին ծոցը չգանուէր և տոհմիկ տպագրութեանց իր նախնածայ արդիւնքները զուրկ ըլլային օգտաշատ հանգամանքէ բովանդակութեան տեսակէտով:

« Գ Ի Ը » Ի Ն Ծ Ա Ք Ո Ի Մ Ը

Անցեալին ամենահեռուոր և թաքթաքուր փուլերուն մէջ երբ սուղուինք, պիտի տեսնենք դարձեալ մեր նմանները, նախամարդիկ՝ որոնք իրենց զգացումները, գաղափարներն ու հոգեկան վիճակներն արտայայտելու համար անտեղիտալի պէտքն ունեցած են դիմելու բառերուն, ոճերուն և դարձուածքներուն այս ու այն լեզուին, սկզբնական շրջաններուն՝ մնջկատակներով, թոթովանքներով, կակազումներով և այլանդակ բացազանչութիւններով, որոնց համադրոյթը կորձակեցուէ մի աւելի վատթարագոյն էր անկասկած:

Նախապատմական այդ դարաշրջաններէն սկսելով, ժողովուրդներու յամբընթաց և աստիճանական քաղաքակրթութեան ու զարգացումին հետ սկսան զարգանալ ու ճոխանալ նաև անոնց լեզուները: Քանի՛ քանի՛ անհետացող սերունդներ արդեօք նպաստած են՝ ձեռացունելու համար խօսուելիք լեզուն: Եղած գիւտի մը, նորահնար առարկայի մը և անոր յաւելուածական մասերուն անուններ դնել, յղացուած նոր մտածումի մը սահմանումներ տալ հարկ էր: Եւ այսպէս, բառերը կ'աւելնային այդ խնցրեկ, աղկաղկ և անկերպարան լեզուին մէջ:

Մերձաւորներու հետ տեղակցելը հնարաւոր էր աստիճան մը, քանի որ կար գէշ աղէկ լեզու մը որով նախամարդիկ կրնային իրարու հաղորդել իրենց գաղափարները, կամքն ու զգացումները: Բաց աստի, օգտակար գիւտ մը, լաւ արհեստ մը կարելի էր մերձաւորէ մերձաւոր փոխանցել, զայն կերպարանելու եղանակը ցոյց արուելով և կամ նմանցուելով, որով սերունդէ սերունդ անկորուստ պահել հնարուածը: Ինչպէս սակայն կարելի էր դէպք մը, եղելութիւն մը, մտածում մը հեռու տեղեր սպորդներու հաղորդել և կամ յաջորդ սերունդներու տեղեկացնել: Քանի որ գիր չկար, ինչպէս կարելի էր իմաստուններու, խորհուրդներու, մեծ միտքերու յայտնութիւնները, դիտողութիւններն ու դատողութիւնները կտակել գալիք մարդկութեան՝ որ այնքան պէտք ունէր օգտուելու ասոնցմէ և իր կարգին լայնցնելու իր մտածումին սլորածը:

Եւ ահա վազնջուց դարերու մէջ իր մրգուց գոյութիւնը քաշկուսող հէք մարդն անասն՝ երեւակայեց օր մը իր մէկ մտածումը կորուստէ զերծ պահել, փորագրելով զայն քարի կամ հաստուց ճիւղի մը վրայ, պատկեր որուն իմաստին թափանցելու համար պէտք էր անչուշտ գուշակի կարողութիւն: Այս եղաւ ահա նախամարդոց գրելու առաջին ձեւը՝ որուն յաջորդեցին գծագրութեամբ յօրինուած պատկերներ:

Քաղաքակրթութեան որոշ աստիճանի մը հասած, մարդիկ այլևս արտայայտութեան այդ ձեւով չգոհանալով՝ դիմած են մեհեմարդուներու. որոնց միջոցաւ կարելի եղած է գաղափարներու բողբոջատարար մեկին որոշում մը: Սա եւս սակայն կամայ կամայ անբաւատուելով, յաւալդիմութեան յետամուտ մարդ-

կուլթիւնը հեղինակեց անտակ մը հնչական նշաններ , ուրոնցմէ յօրինուեցաւ բեւեռագրութիւնը , կամ, ուրիշ բացատրութեամբ, սեպածե ասորական գիրը :

Տիեզերքիս վրայ ուրուած ժողովուրդներ , այսպէս ունենալով իրենց սեպական գիրը՝ յաջողեցան կորսուած փրկել մարդկային խորհուրդն ու մտածուծը .

Կ Ի Ի Թ Է Մ Պ Է Բ Կ

Քաղաքակրթութեան պատմութիւնը սակերբուագքանդակած է անունն այդ թանկագին մարդուն , որ հսկայ ռազմականքն մըն եղաւ հանուր ազգաց մտաւորական յառաջդիմութեան : Կիւթէմպէրի թողած է յիշատակ մը , որ յաւէտ անվթար պիտի մնայ երախտապարտ մարդկութեան հոգիին մէջ , ցորչափ ուսում ու դպրութիւն : գիտութիւն և արուեստներ — իմացական կիանքի այդ չքնաղ գործունէութիւնները — կենդանի մնան օրեգրքիս վրայ . վանդի Կիւթէմպէրի գիւտը գերազանցապէս ստատարած եղաւ ասոնց ամէնուն ալ փոյթնթաց բարգաւաճման ու ծառայի գործին :

Տպագրութեամբ է որ հնարուոր դարձաւ երբեմնի Պապիւրոսի պատաներուն և Մագաղաթին յաջորդող Թուղթին վրայ գրուածքի մը օրինակներն արագօրէն և անհամեմատ առատութեամբ բազմապատկել — իրարու ջրով շարուած մետաղեայ կարկառուն տաւերու միջուցաւ — և տպուած գիրքը տարածել ի սփիւռոս աշխարհի :

Տպագրութեամբ է որ մեծ միտքեր սկսան աւելի սերտ մտերմութեան մէջ գտնուիլ իրարու հետ և գիւտերու անվերջ շարքի մը ծնունդ տալ :

Տպագրութեամբ է որ իրենց այխտանոցներուն

մէջ փակուած գիտուններու աչքը կը զօրէ տեսնել հեռաւոր հորիզոնի մը վրայ նշուլով նոր լոյս մը , և գաղափարներու անմիջական հաղորդակցութեամբ ու շրփումով յառաջ կուգան անվերջ գիւտեր ու բարիքներ՝ համօրէն մարդկութեան համար :

Տպագրութեամբ է որ խորհողներ , խմաստուններ , գաղափարի թունդ առաջնորդներ , բարոյախօսներ և հասարակական կեանքի վարիչներ կրնան խօսիլ թիւրաւոր մարդոց , անոնց գաղափարներն ուղղել և ազդել անոնց վրայ :

Ո՛չ ոք կրնայ անանծին նկատել ինքզինք՝ երբ գիտէ կարգալ և գիրք մը ունի ձեռքը : Ովկիանոսներէ և խաթանուժ ամբոխէն հեռու՝ աննշան անկիւն մը , իր գիւղին միտութեանը մէջ ապրող չինական իսկ՝ երբ կարդալ գիտէ՝ կրնայ ողորուիլ և տաքնալ մեծ միտքերէ ճաւաղայթուող լոյսերով , գիտակ դառնալ աշխարհի՝ անցուղարձերուն , օրօրուիլ և անըջանքի հեշտադի կեանքն ապրիլ՝ բանաստեղծներու գրուածքներով , մանաւանդ տեղեակ լլլալ մարդասէրներու գործքին , ընկերաբաններու տեսութեանց և մարդկութիւնը յուզող ու զայն զբաղեցնող սուրբ ու սեպուհ հարցերուն :

Տպագրութեամբ է որ գիտութիւն , գրականութիւն և գեղարուեստ օր քան զօր մեծ դարկ ստացան : Անով է որ ազգեր սկսան զիրար աւելի ճանչնալ , փոխադարձ օգտուիլ իրարու ըրած յառաջդիմութիւններէն , հեռաւորութիւնները զլել , անըբանները ջնջել , համաօրոտ ու խորհրդակից դառնալ իրարու :

Երբ տպուած գիրքի մը էջերուն մէջ կը թարթափինք , մերթ անհետացող սերունդներ են , արօրի ու

Թագի մարդեր, որոնք իրենց գլուխները կը ցցեն հոն ու կը թուլին խօսիլ մեզ՝ դարերու մէջէն։ չքացած ազգեր բոլոր որոնք իրենց փառքի արեւներով կարծես կը նային դէպի մեզ, մերթ ժողովուրդներ, անխոնջ վաստակաւորներ որոնք կը թելադրեն մեզ օգտուիլ իրենց ջանքերէն, իրենց ձեռնարկներէն ու յաջողմներէն։ Ու մենք մոռցած մեր շուրջի ամայութիւնը՝ երբ առանձին ենք, մոռցած չարութիւններ՝ երբ ապրաաներէ հալածուած, մոռցած չուառութիւնը՝ երբ դժբախտներու լեգէոններէ շրջապատուած, մոռցած նաև սեւն ու սուգը՝ երբ տխրութիւնն է եկած մտած մեր սեմէն ներս, առօրին տախակ մտածումներէ ու նկատումներէ պահ մը գերծ, կը մխրձինք հատորի մը թերթերուն մէջ ու մտովի կրնանք սպրիլ իմաստասէրներու, քերթողներու, գիտուններու, ճշմարիտին ու գեղեցիկին համար կուտողներու և յօգուտ մարդկութեան կեանքերնին ի սպաս դնողներու թանկագին մտերմութեանը մէջ, ազատելով մեր միտքը խառարի տիրապետումէն, զայն կաշկանդող թլուր ըմբռնումներու բիրտ գերութենէն։

Ինչ պիտի ըլլար արդեօք աշխարհի վիճակը՝ երբ տագրութիւնը չստեղծուէր, և սուղ ու կրակ ձեռագիրներ մենաշնորհ մնային իշխաններու և ընչեղներու, կամ, երթային իբր զարդ ու պերճութիւն հանգչիլ առանձնաշնորհեալ էակներու ժլատ գրադարաններուն մէջ և կամ քանի մը բախտաւորներու գլորցներուն մութ անկիւնը։ Հասարակ ժողովուրդն ո՛ւր պիտի գտնէր իր սիրտի անքնն ու ինքնազարգացման աղբիւրը։ Այսպէս, առաւել քան չորս դարէ ի վեր՝ ազգեն ու բարգաւաճման մեծ դրօշակ

եղած է Տագրութիւնը։ Անով է որ բռնութիւններ տապալած են ու ժողովուրդներ ազատագրուած։ Ծնչուածներու, տառապողներու ազալակները, շարժուն տառերու մոգական զօղումներով Մամուլին տակէն սողոսկած՝ հաղարաւոր օրինակներու շնորհիւ այլք այլք երկիրէ երկիր կը թռչըտին, կ'արձականգեն, խոհունին մտածել կու տան, անտարբերին՝ զգածուիլ, ընկերաբաններու հնարք մը որոնել կը դրդեն, և մարդկային եղբայրութիւնը կ'սկսի ամրապնդուիլ աւելի սերտ կապերով, արձամտորհելով պատնէշներն ու սահմանագրութիւնները։

Իրաւունք ուներ գահինկէց Սուլթանը՝ Համրտ քառորդ դար ամբողջ իր ամենահզօր ինքնակալի հանգամանքովը զողալու Տագրութենէն ու շարժուն տառերէն, ցվիրջ ատելու զանոնք և կաշկանդելու տաքրանի և ձուլարանի ամէն աշխատութիւն բովանդակ թուրքից մէջ։ Երբարդի սակեձեղուն սրջին մէջ կկգած, ինք էր որ մենախոհեց օրերով. — «Եղովից-արմատ սա Հայերուն խոռո խոռո պօմսլաներէն ա'նքան չեմ ա՛նաբեկիր կոր, որքան կապարե այդ պզօրիկ տառերէն...»։ Այդ խելօք, անվնաս ու ինքնին աննշան տառերն էին արգարիւ որոնք հոս գաղտագողի և արտասահմանի մէջ սանձարձակ կերպով միտքեր յեղաշրջելին ու զինք հուսկ ուրեմն առաջնորդեցին դէպի գահավէժ. թերթերն ու գիրքերն ալ չուշացան անարգար մարդու իր անունը խարանելու նոյննետայն։

Փառք և պատի՛ւ Մամուլին։ Քաղաքակրթութեան այդ նրաչարուեստ արօրը դեռ ինչէր կը վերադանէ մեզ իր արտադրած օրաթերթերով, հանգչաներով ու հատորներով, ազատ միտքի ու գաղափարի իր արշաւասոյր վարուցանքին մէջ։

ՀԱՅ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ՌՈՂՂՈՒԹԻՒՆԸ

Հպարտութեամբ կրնանք խոստովանել թէ ասպարակրական գործին նուիրուած Հայեր — օտարազգի արուեստակիցներու նման — ժամանակի կրկար տեւողութեան մը միջոցին՝ եղած են լծակից ու գործակից դաստիարակին ու կղերականին : Աղգերու լուսաւորութեան գործին համար Տպարանը մնալով իրբև տաճար դարերէ ի վեր հզադրեցաւ իր պատարագը մատուցանելէ Մամուլ-բազմին վրայ՝ հեղմամբ սև միւսնին ու բոլորանուէր սպասարկութեամբ Գրաչար-դպիրներու : Իր գոյութեան ու կոչումին մէջ միշտ բարձր և ազնիւ կիւթէմպէրկի գիւտը եղած է տարածիչը լոյսի և բարիքի, մտք չբերուեցաւ երբեք զայն նկատել միայն աղբիւր չահերու՝ որոնք կրնային յառաջ գալ անոր կիրառումովը : Անո՛վ պարծենցած ս հանապաղ մտաւորական աշխարհը, վասնզի հանուրէն ընդունուած էր այլեւս թէ մարդկութեան իրական յառաջըլիմութիւնը մեծ աղբիւր ունէր («կապարեայ շարժուն տառ»)երուն և մեքննա ին տակ անոնց անխոնջ երթուղարձին հետ :

Սակայն և այնպէս, տարիներու ընթացքին, բնոյթը տակաւ փոխուիլ սկսաւ Տպագրութեան արուեստին : Նոր սերունդներ հասաւ, որոնք հպատակեցնել ուղեցին զայն իրենց շահամոլ նկատումներուն : Տպագրութիւնը որ մըայն հասարակաց կրթութեան ու զարգացման հզօր ազդակը կը մնար, դարձաւ տուրևառիկ զբաղում մը, ապրուստ հայթայթելու միջոց մը, շատ բան տուժելով իրեն ազնուացուցիչ հանգամանքէն : Եւ ա՛նա, դէպ ի լոյս առաջնորդող, դէպ ի բանականու-

թիւն ու մարդասիրութիւն մղող հրատարակութեանց տալիսթեր՝ փոխնիփոխ երեւան գալ սկսան խաւարամիտ, կրօնամուլ, ասելութիւն արծարծող ու կիրքեր փայփայող դիրքեր ալ, բաւ էր որ ասպարիչը նպատաւորութէր ազէկ վճարումներով : Առատօրէն ու շուտ հրատարակել, ու շատ չահիլ : Ասիկա հետզհետէ սկըզբունքը դարձաւ կիւթէմպէրկի Զաւակաց, աւանց անդրադառնալու սպաճնեկրնուն որակին և սնդիաանալով Մամուլին սենեցած սեպու՛հ դերը :

Յամենայն դէպս, Մամուլը գտնուելով իր նախնի կոչման բարձրութեանը մէջ՝ պատնէշին վրայ է միշտ՝ վատերու դէմ միուած պայքարներուն ի սպաս և անիրաւեալներու համար տարուած յաղթանակներուն ի նպաստ : Այս հրաշարուեստ գիւտին ծանօթանալու, անոր գազտնեաց թափանցելու և զայն գործադրութեան դնելով՝ Հայոց լուսաւորութեան համար ծառայած բլլալու միակ առաջադրութեամբ՝ ունեցած ենք բազմաթիւ Հայեր որոնք տընած, տառապած, չարչարուած ու ճամբորդած են անսպասձառ և յաջողած գլուխ հանել սուրբ գործը : Ա՛նա սողանցքն այն դէմքերուն որոնց շատ բան կը պարտի մեր ազգը, — Վենետիկի մէջ սակէ չորս հարիւր տարի առաջ ապրող Մեղապարտ Յակոբէն մինչև Եւրոպիացին Արզար որ նժղհնութեան ցուպը ձեռքը՝ միեւնոյն տեղը երկորդ, ապա Պօլիս՝ առաջին հիմերը զբաւ հայ ասպագրութեան նոյն նպատակաւ Տիարոյէթիրէն Տօթերու քաղաքը պանդխտող Տէրզնցին Յովհաննէս այրիացեալ քանանան սպագրութեան արուեստը սորվելու համար Ստամպուլի մէջ հալ ու մաշ եղող Մարդուանցին Գրիգոր, հայերէն Աստուածաշունչը «տպագիր» բլլալով առաջին անգամ

Հայուն ձեռքը յանձնող Ղլճենց Ոսկան բազմաչարչար վարդապետը, Սպահան՝ վանքի մը անկիւնը՝ թուղթ, տիպ ու տառ ի չգոյէ ի գոյ անող Կեսարացին Սաչատուր և իր ժիրաժիր արքանեակ Զուղայեցին Յովհաննէս, պառակեալ Հայութեան գերագոյն միսիթարութիւն՝ Միսիթար Աբբայ, Հայ Մամուլի մը գոյութեան համար իր «Երկայն բաղուկ»ը մինչև Եփեսոսի սպալեր բարձունքը տարածող Արզութեանց Արբազան, իր սպազրիչ-ձուլիչի նշակով՝ Վրաց վերջին թագաւորէնհրաւիրուող Ապուշիսցին Արապեան իր կրթանուէր ձգտումներուն համար «չորհք» պատուանունը շահող Սպամպոյցին Մկրտիչ Ամիրայ, Հնդկաստանի Հայ գաղութը չօտարացնելու համար աղօթքի ժամերը յաճախ սպարանին յատկացնող շնորհալի քահանայն Եմաւոսեան, աշխարհիս երեք մասերուն վրայ հայ սպարան կանգնող՝ մեղուաջան Արմաշեցին Մուրատեան Աբրաքամ, մեծամարտ եկեղեցականի դիւր կենցաղը՝ Եւրոպայի պէս սեղ մը՝ գրաշարական յոգնաբեկ կեանքին հետ յօժարակամ փոխանակող Համատանցին Եանազար, Սկիւտարէն Վասպուրական ու Տարօն՝ հայ Մամուլը ջահավառութեան պէս պտրտցունող երջանկայիշատակ Խրիմեան Հայրիկ, Պուկարաց Գրիգոր Լուսաւորիչը՝ Տիլիթեան Թադէոս, Տաճիկներուն Կիւթէմպէրկը Միւհէնտիսեան Յովհաննէս, Բարիզի մէջ՝ Հայ շարժուն ստաբրուն եւրոպեան շէնք ու շորհք սուտղ անգուղականն Արամեան ծանիկ, Տնտեսորդին Եզիա որ թրքահայոց մէջ ազգասիրութեան հուրը վառ պահելու համար իր երգարանը լոյս-աշխարհ անեց և ինք լոյս-աշխարհէն մտաւ ի դանդիւ, Բուրգերու երկիրը՝ հայերէ բոլորովին թափուր, գիւղակ մը քաշուած՝ հա-

յաթերթ հրատարակող տարաբախտ Ոսկեդարեանն Ասքանաղ, և դեռ անվերջ շարք մը հին ու նոր դէմքերու՝ որոնք մայր-հայրենիքէն փարսախնեցով հեռու կամ մօտ, անցեալին մէջ յանձն առին ամէն ղրկանք և յոգնութիւն, Հայ Մամուլին բարիքները տարածելու և անով օգտակար ըլլալու համար ազգին :

... all the things that I have seen and heard
 ... of the world, and of the things that are to come
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.

... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.
 ... and of the things that are to come.

947 40 4003

№ 7422
р. у.